

УПОВНОВАЖЕНИЙ
ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ
З ПРАВ ЛЮДИНИ

UKRAINIAN
PARLIAMENT COMMISSIONER
FOR HUMAN RIGHTS

вул. Інститутська, 21/8
01008, м. Київ, Україна

Tel.: (+380 44) 253 48 59
Fax.: (+380 44) 226 34 27
E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua
[http:// www.ombudsman.gov.ua](http://www.ombudsman.gov.ua)

21/8, Instytutska str.
Kyiv, 01008, Ukraine

17.12.2020 № 4498, 2/20/32.1

На № _____ від _____.20__

Голові Харківської
обласної державної адміністрації

Тимчук А.Л.

Шановна Айно Леонідівно!

Відповідно до статті 3 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» мною здійснюється парламентський контроль з метою захисту прав і свобод людини і громадянина, закріплених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України.

У рамках зазначеного парламентського контролю з метою моніторингу дотримання права дітей та працівників закладів освіти на охорону здоров'я, забезпечення запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) та дотримання заходів епідемічної безпеки, за моїм дорученням регіональними представництвами Уповноваженого було здійснено вибірковий моніторинг навчальних закладів стосовно організації навчального процесу в закладах освіти в умовах загрози коронавірусної хвороби (COVID-19).

За результатами проведеного моніторингу виявлено ряд порушень.

Ураховуючи те, що згідно з пунктом 1 статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» до повноважень місцевої державної адміністрації у тому числі належить реалізація державної політики в галузі науки і освіти, керуючись статтями 13, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», направляю узагальнений звіт за результатами здійсненого моніторингу для оперативного реагування та вжиття в межах компетенції заходів щодо дотримання вимог законодавства для забезпечення права учасників освітнього процесу на належні і безпечні умови навчання в умовах карантину.

Про прийняті рішення та вжиті заходи прошу мене поінформувати до 08 січня 2021 року.

З повагою
Уповноважений

Л. Денісова

Узагальнений звіт за результатами здійсненої перевірки закладів освіти в умовах запровадженого карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)

З метою перевірки права дітей та працівників закладів освіти на охорону здоров'я, забезпечення запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19) та дотримання заходів епідемічної безпеки, відповідно до доручення Уповноваженого з прав людини від 17.09.2020 проведено моніторинг загальноосвітніх навчальних закладів щодо дотримання рекомендацій МОЗ та МОН стосовно організації навчального процесу в закладах освіти в умовах загрози коронавірусної хвороби (COVID-19).

Під час моніторингу перевірявся стан дотримання основних протиепідемічних заходів у закладах освіти, визначених постановою головного державного санітарного лікаря України №50 від 22.08.2020 «Про затвердження протиепідемічних заходів у закладах освіти на період карантину у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-19)» (далі – Постанова) та зазначених у рекомендаціях Міністерства освіти і науки України щодо організації роботи закладів загальної середньої освіти у 2020/2021 навчальному році (далі – Рекомендації).

Моніторинг проведено упродовж жовтня–листопада 2020 року у 30 об'єктах, розташованих у 18 регіонах України (Вінницька, Волинська, Дніпропетровська, Івано-Франківська, Житомирська, Запорізька, Кіровоградська, Київська, Львівська, Луганська, Миколаївська, Одеська, Сумська, Тернопільська, Харківська, Черкаська, Чернівецька області та м. Київ).

Не зафіксовано порушень права дітей на охорону здоров'я та освіти в умовах пандемії коронавірусу в п'яти об'єктах моніторингу:

- Комунальний заклад «Олешківська гімназія» Олешківської районної ради Херсонської області;
- Комунальний заклад «Одеська спеціальна школа № 93 Одеської обласної ради»;
- Тетерівська ЗСШ І-ІІІ ступенів Житомирського району Житомирської області;
- Корсунський навчально-виховний комплекс «Загальноосвітня школа І-ІІ ступенів-дошкільний навчальний заклад» Красносільської сільської ради Лиманського району Одеської області;
- Шпилівське навчально-виховне об'єднання «Загальноосвітня школа І-ІІІ ступенів – дитячий садок» Київської області.

Водночас за результатами проведеного аналізу отриманих від регіональних представництв звітів вбачається ряд системних порушень під час організації навчального процесу.

1. Недостатнє забезпечення учнів та працівників закладів освіти засобами індивідуального захисту та дезінфекційними (антисептичними) засобами.

Пунктом 4 Постанови встановлено, що всі працівники закладу освіти забезпечуються засобами індивідуального захисту із розрахунку 1 захисна маска на 3 години роботи. Засоби індивідуального захисту мають бути в наявності із розрахунку на 5 робочих днів, у т.ч. на 1 робочу зміну - безпосередньо на робочому місці працівника.

Водночас у Чернівецькій загальноосвітній школі I-III ступенів № 30 Чернівецької міської ради працівники закладу не забезпечені засобами індивідуального захисту (захисними масками) і змушені купувати їх за власні кошти.

Під час моніторингу Миколаївської загальноосвітньої школи I-III ступенів № 35 Миколаївської міської ради Миколаївської області з'ясовано, що закладу було надано 1000 шт. захисних масок, 44 – захисних щитки та дезинфікуючі засоби, які на день візиту закінчувалися. Водночас додаткового фінансування для освітнього закладу на проведення карантинних заходів не виділялось.

Виявлено недостатню кількість захисних засобів (масок) також у середній загальноосвітній школі № 235 ім. В. Чорновола м. Києва та Ужгородській загальноосвітній школі I-III ступенів №7 Ужгородської міської ради.

Не всюди у регіонах, що відносяться до «помаранчевого» рівня епідемічної небезпеки, дотримуються рекомендації пункту 8 Постанови щодо використання педагогами в процесі викладання навчальної дисципліни захисних щитків (спеціалізована загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 міста Хмельницького, середні загальноосвітні школи I-III ступенів № № 6, 10, 11, 13, 15 міста Северодонецьк Луганської області, Харківська гімназія № 152 Харківської міської ради Харківської області, КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5).

У місцях скупчення дітей та санвузлах КЗШ № 8 та № 19 м. Вінниця відсутні дезинфікуючі засоби.

У СЗШ № 6,11,13 міста Северодонецьк антисептичні засоби розташовані на висоті більше 1 метра, що унеможлиблює до них доступ здобувачам освіти молодших класів.

Крім того, у порушення пункту 17 Постанови в санітарних кімнатах закладів освіти відсутні паперові рушники та рідке мило (Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів № 7 Ужгородської міської ради, середні загальноосвітні школи I-III ступенів № № 10 та 13 міста Северодонецьк Луганської області).

2. Порушення маскового режиму та недотримання соціальної дистанції між учасниками навчального процесу зафіксовано в усіх регіонах проведення моніторингу (у 13 об'єктах із 30, що становить 43 %).

Так, наприклад, на час візиту в приміщенні школи № 8 м. Вінниця та на її подвір'ї перебували мешканці сусідніх будинків, батьки учнів, вчителі та технічні працівники без медичних масок. Зафіксовано перебування батьків, учнів, окремих вчителів та технічних працівників без медичних масок у

Підволочиській загальноосвітній школі I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області.

3. Не забезпечено обмеження доступу сторонніх осіб до приміщень закладу освіти (вимога пункту 6 Постанови) у 6 закладах (20%).

Перебування сторонніх осіб (здебільшого це батьки здобувачів освіти) у закладах освіти зафіксовано у Чернівецькій загальноосвітній школі I-III ступенів № 30 Чернівецької міської ради, вказаних вище закладах освіти міста Вінниці, Підволочиській загальноосвітній школі I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області, комунальному закладі освіти «Навчально-виховний комплекс № 137» ліцей-загальноосвітній навчальний заклад» Дніпровської міської ради. При цьому зауважено, що в двох закладах освіти (КЗ «ЗОШ I-III ступеню № 8 Вінницької міської ради» та Підволочиська загальноосвітня школа I-III ступенів) сторонні особи перебували без захисних масок.

4. Не здійснюється щоденне проведення термометрії безконтактним термометром, (передбачено пунктом 3 Постанови) у 8 закладах освіти, що складає 27 % об'єктів моніторингу.

Так, не охоплено щоденним температурним скринінгом всіх учасників навчального процесу в комунальному закладі «ЗШ I-III ступеню № 19 Вінницької міської ради», комунальному закладі «ЗОШ I-III ступеню № 8 Вінницької міської ради», Підволочиській загальноосвітній школі I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області, спеціалізованій загальноосвітній школі I-III ступенів № 7 міста Хмельницького.

Вказане порушення зафіксовано також у всіх закладах освіти, що перевірялись у Дніпропетровській області: комунальному закладі освіти «Навчально-виховний комплекс № 137» ліцей-загальноосвітній навчальний заклад» Дніпровської міської ради, комунальному закладі освіти «Спеціалізована середня загальноосвітня школа № 53 з поглибленим вивченням німецької мови» Дніпровської міської ради, комунальному закладі освіти «Середня загальноосвітня школа № 14» Дніпровської міської ради та комунальному закладу освіти «Спеціалізована школа № 7 з поглибленим вивченням іноземних мов» Дніпровської міської ради.

5. Виявлено порушення при організації харчування здобувачів освіти.

Відповідно до пункту 22 Постанови харчування в закладі освіти має здійснюватися згідно з графіком, розробленим керівником закладу освіти. Відстань між столами повинна складати не менше ніж 1,5 м, а за одним столом може знаходитись не більше 4 осіб.

Зазначених норм не дотримуються у комунальному закладі «ЗШ I-III ступеню № 19 Вінницької міської ради», комунальному закладі «ЗОШ I-III ступеню № 8 Вінницької міської ради», Підволочиській загальноосвітній школі I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області,

спеціалізованій загальноосвітній школі I-III ступенів № 7 міста Хмельницького, Ліцеї № 18 Івано-Франківської міської ради, Ліцеї №8 Львівської міської ради, комунальному закладу освіти «Спеціалізована школа №7 з поглибленим вивченням іноземних мов» Дніпровської міської ради.

6. Встановлено порушення організації питного режиму учнів (Пункт 21 Постанови).

Організація питного режиму учасників освітнього процесу, зокрема із використанням індивідуального або одноразового посуду зазначена в Рекомендаціях МОН.

Водночас для організації питного режиму учасників освітнього процесу не використовується індивідуальний, або одноразовий посуд у КЗШ № 8 та № 19 м. Вінниця, Підволочиській загальноосвітній школі I-III ступені Підволочиської селищної ради Тернопільської області в, комунальному закладі освіти «Навчально-виховний комплекс № 137» ліцей-загальноосвітній навчальний заклад» м. Дніпро.

Не організовано питний режим учнів в Ужгородській загальноосвітній школі I-III ступенів №7 Ужгородської міської ради.

Відсутні кулери з водою, учні вимушені приносити воду з собою або купувати її в їдальні у Комунальному закладі «Загальноосвітня школа I-III ступенів № 5 Золотоніської міської ради».

7. Не створено виокремленого та обладнаного спеціального приміщення для тимчасового перебування учасників освітнього процесу у разі виявлення в них симптомів гострого респіраторного захворювання та/або підвищеної температури, передбаченого Рекомендаціями МОН, у Чернівецькій загальноосвітній школі I-III ступенів № 30 Чернівецької міської ради, Ліцеї № 18 Івано-Франківської міської ради, КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 5, Ужгородській загальноосвітній школі I-III ступенів № 7 Ужгородської міської ради.

8. Не забезпечено здійснення утилізації використаних засобів індивідуального захисту у встановленому законодавством порядку за укладеною угодою на вивіз твердих побутових відходів (пункт 5 Постанови).

Вказане порушення зафіксовано у 10 закладах, які перевірялись, що становить 33 %. Так, встановлено, що здебільшого використані засоби індивідуального захисту викидаються у найближчі загальні сміттєві баки.

9. Не забезпечено закладом освіти проведення дистанційної форми здобуття освіти особам з інвалідністю та хронічними захворюваннями (Підволочиська загальноосвітня школа I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області, КЗ «ЗОШ I-III ступеню № 8 Вінницької міської ради»).

11. Не створено окреме обладнане приміщення для зберігання верхнього одягу (взуття) для різних вікових груп учнів та працівників

закладу освіти відповідно до Рекомендацій МОН (КУ Сумська загальноосвітня школа I-III ступенів № 20, КЗ «ЗШ I-III ступеню № 19 Вінницької міської ради»).

Також виявлено ряд інших порушень, які не мають системного характеру:

- відсутній алгоритм дій на випадок надзвичайної ситуації, пов'язаною з реєстрацією випадків захворювання на коронавірусну хворобу (COVID-19) серед здобувачів освіти та працівників закладу освіти (пункт 2 Постанови) (м. Чернівці, ЗОШ № 30);
- всупереч вимогам пункту 11 Постанови у розкладі занять не передбачено можливості визначення різного часу початку та закінчення занять для різних класів та груп (Ліцей № 8 м. Львів);
- не провітрюються класні приміщення (пункт 19 Постанови містить норму після кожного навчального заняття проводити провітрювання впродовж не менше 10 хвилин) (Ліцей № 8 м. Львів, Підволочиська загальноосвітня школа I-III ступенів Підволочиської селищної ради Тернопільської області);
- відсутність жарознижуючих препаратів в медичному кабінеті закладу освіти (ЗОШ №5 м. Золотоноша);
- відсутні умови для проведення занять з окремих предметів на свіжому повітрі, окрім фізичної культури (ЗОШ №8,19 м. Вінниця, Ужгородська загальноосвітня школа I-III ступенів №7 Ужгородської міської ради);
- не забезпечено соціальну дистанцію серед учнів під час уроків, оскільки у деяких класах наповненість становить 35 та 36 осіб (Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 35 Миколаївської міської ради Миколаївської області).

Виявлені порушення, які не пов'язані з умовами карантину:

- не забезпечено здобувачів освіти україномовними навчальними підручниками (Миколаївська загальноосвітня школа I-III ступенів № 35 Миколаївської міської ради Миколаївської області);
- відсутність у туалетних кімнатах кабін (дверцят) (Ліцей №18, м. Івано-Франківськ), що передбачено «Державними санітарними правилами і нормами влаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу», затвердженими Постановою Головного державного санітарного лікаря України від 14.08.2001 № 63.

Пропозиції: для вжиття заходів щодо усунення виявлених порушень надіслати звіт обласним, Київський міській державним адміністраціям, та з метою контролю надіслати лист до Міністерства освіти і науки України